

Факультет дошкільної освіти
Кафедра дошкільної педагогіки і психології

Сучасні технології в дошкільній в освіті

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	вибіркова
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійні програми	«Дошкільна освіта та мова і література (англійська)»; «Дошкільна освіта та початкова освіта»; «Дошкільна освіта та психологія»; «Дошкільна освіта та логопедія»; «Дошкільна освіта та фізична культура» денної / заочної форм навчання.
Кількість кредитів	4
Форма навчання	Денна/заочна

Кількість часу на вивчення

Форма навчання	д/з
Лекцій	32/10
Практичних занять	28/8
Самостійна робота здобувача освіти	60/102
Форма контролю	залік

Викладач: ст. викл. Барсуковська Галина Петрівна
Email: barsukovskagalina@gmail.com

Мета курсу – забезпечити готовність майбутніх вихователів до інноваційної діяльності в освітньо-виховному процесі закладу дошкільної освіти.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти набувають **загальних і спеціальних (фахових) компетентностей**, а саме :

Загальні компетентності

- КЗ-3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-5.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- КЗ-6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- КЗ-7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності):

- КС-1.** Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Після вивчення дисципліни в студентів мають бути сформовані такі **програмні результати навчання:**

ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку

Методи викладання – словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, репродуктивні, частково-пошукові, технології проблемного, позиційного, інтерактивного навчання, дистанційного, інформаційно-комунікаційні тощо.

Організаційні та навчальні обов'язки здобувачів освіти:

1. Відвідувати лекції та практичні заняття, не пропускати їх без поважної причини;
2. Готуватися до занять та виконувати завдання, передбачені в планах практичних занять;

3. Брати участь у практичних заняттях під час обговорення теоретичних питань, виконання колективних та індивідуальних завдань, тестування тощо;
4. Ставити запитання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмета та консультуватися з викладачем;
5. Аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття, якщо вона не збігається з думкою викладача;
6. Самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, виконувати завдання різного рівня;
7. У разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом навчальної дисципліни;
8. У випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем;
9. Вчасно складати відповідні теми;
10. Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Теми лекцій	
1.	<i>Педагогічна інноватика в сучасній освіті.</i> Інноваційність як ознака сучасності. Сучасні тенденції розвитку системи і змісту освіти. Інноваційні процеси в системі освіти. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Сутність і структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Передовий педагогічний досвід і його критерії. Управління інноваційною педагогічною діяльністю (2 год. д/ф)
2.	<i>Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.</i> Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Визначення понять: «готовність до інноваційної педагогічної діяльності», «інноваційна компетентність педагога». Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Характеристика мотиваційного, когнітивного, креативного, рефлексивного компонентів готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Принципи взаємодії викладача і здобувачів освіти у процесі підготовки до інноваційної діяльності. Найефективніші моделі навчання. Принципи формування інноваційної поведінки педагога. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та способи їх подолання (2 год. д/ф).
3	<i>Педагогічна технологія Марії Монтесорі.</i> Розвиток педагогічної системи Марії Монтесорі. Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини». Вікова періодизація дошкільного дитинства М. Монтесорі. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини». Вимоги до особистості педагога. Використання ідей Монтесорі як засобу полікультурного виховання дошкільників. (2 год. д/ф)
4.	<i>Технологія освіти «Довкілля» В. Ільченко.</i> Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «Довкілля». Програма «Довкілля» як дидактична система викладання предметів природничого циклу. Використання ідей В. Ільченко як засобу формування соціально-громадянської компетентності дошкільників. (4 год. д/ф, 2 год. з/ф)
5.	<i>Технологія «Мовленнєве зростання дошкільника» Т. Піроженко.</i> Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «Мовленнєве зростання дошкільника». Програма «Мовленнєве зростання дошкільника» як засіб реалізації освітнього напрямку «Мовлення дитини» Базового компонента дошкільної освіти. Використання ідей Т. Піроженко як засобу формування художньо-мовленнєвої компетентності дошкільників (2 год. д/ф, 2 год. з/ф)
6.	<i>Технологія інтенсивного розвитку інтелектуальних здібностей у дітей 3-х-7-и років «Казкові лабіринти гри» В. Воскобовича.</i> Концептуальні засади, особливості

	змісту педагогічної технології Інтенсивного розвитку інтелектуальних здібностей у дітей 3-х-7-и років. Використання ідей Т. Воскобовича як засобу формування логіко-математичної компетентності дошкільників. Програма «Казкові лабіринти гри» як засіб реалізації освітніх напрямів «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» та «Гра дитини» Базового компонента дошкільної освіти. (2 год. д/ф)
7	Технологія використання схем-моделей для навчання дітей описовим розповідям Т. Ткаченко. Сутність, концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології Т. Ткаченко. Використання ідей Т. Ткаченко як засобу формування логіко-математичної та мовленнєвої компетентностей дошкільників. Технологія використання схем-моделей Т. Ткаченко як засіб наступності дошкільної та початкової освіти. (2 год. д/ф, 2 год. з/ф)
8	Технологія SELF-ESTEEM Р. Ріознера. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «SELF-ESTEEM». Технологія «SELF-ESTEEM» як засіб реалізації освітнього напрямку «Дитина в соціумі» Базового компонента дошкільної освіти. Використання ідей Р. Ріознера як засобу формування соціально-громадянської компетентності дошкільників. (2 год. д/ф)
9	Технологія розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання. Л. Шульги. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології Л. Шульги. Використання ідей Л. Шульги як засобу формування мистецько-творчої компетентності дошкільників. Методика організації зображувальної діяльності як засобу реалізації освітнього напрямку «Дитина в світі мистецтва» Базового компонента дошкільної освіти. (2 год. д/ф)
10.	Технології виховання і розвитку дошкільників К. Крутій. Концептуальні засади, особливості змісту Технології особистісного розвитку дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв. Використання ідей «Поліхудожнього розвитку дітей дошкільного віку» як засобу формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Технологія використання схем-моделей у лексично-граматичній роботі як засіб реалізації освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» Базового компонента дошкільної освіти. (4 год. д/ф, 2 год. з/ф)
11.	Педагогічна технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка Концептуальні засади, особливості змісту технології фізичного виховання дітей «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка. Технологія фізичного виховання дітей «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка. як засіб реалізації освітнього напрямку «Особистість дитини» Базового компонента дошкільної освіти. Горизонтальний пластичний балет як засіб формування рухової компетентності дітей дошкільного віку. Поняття «велика тематична гра» (ВТГ), її характеристика. Методика проведення макрогри. Ситуаційна міні-гра. 4 год. д/ф)
12.	Інтерактивні технології навчання у фаховій підготовці й професійній діяльності вихователя. Сутність та концептуальні засади інтерактивного навчання. Характеристика інтерактивних методів навчання. 1. Технології кооперативного навчання. 2. Технології колективно-групового навчання. 3. Технології ситуативного моделювання. 4. Технології опрацювання дискусійних питань. 5. Психолого-педагогічне проектування (П ³) діяльності дітей як нова освітня технологія. (4 год. д/ф, 2 год. з/ф)
Теми практичних робіт	
1.	Педагогічна інноватика в сучасній освіті. Інноваційність як ознака сучасності. Сучасні тенденції розвитку системи і змісту освіти. Інноваційні процеси в системі освіти. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів. Сутність і структура педагогічної інноватики. Класифікація педагогічних нововведень. Передовий педагогічний досвід і його критерії. Управління інноваційною педагогічною діяльністю (2 год. д/ф)

2.	Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Визначення понять: «готовність до інноваційної педагогічної діяльності», «інноваційна компетентність педагога». Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Характеристика мотиваційного, когнітивного, креативного, рефлексивного компонентів готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Принципи взаємодії викладача і здобувачів освіти у процесі підготовки до інноваційної діяльності.. Найефективніші моделі навчання. Принципи формування інноваційної поведінки педагога. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності педагога та способи їх подолання (2 год. д/ф).
3	Педагогічна технологія Марії Монтесорі. Розвиток педагогічної системи Марії Монтесорі. Концептуальні засади педагогічної технології «Будинок вільної дитини». Вікова періодизація дошкільного дитинства М. Монтесорі. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини». Вимоги до особистості педагога. Використання ідей Монтесорі як засобу полікультурного виховання дошкільників. (2 год. д/ф)
4.	Технологія освіти «Довкілля» В. Ільченко. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «Довкілля». Програма «Довкілля» як дидактична система викладання предметів природничого циклу. Використання ідей В. Ільченко як засобу формування соціально-громадянської компетентності дошкільників. (4 год. д/ф, 2 год. з/ф)
5.	Технологія «Мовленнєве зростання дошкільника» Т. Піроженко. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «Мовленнєве зростання дошкільника». Програма «Мовленнєве зростання дошкільника» як засіб реалізації освітнього напрямку «Мовлення дитини» Базового компонента дошкільної освіти. Використання ідей Т. Піроженко як засобу формування художньо-мовленнєвої компетентності дошкільників (2 год. д/ф.)
6.	Технологія інтенсивного розвитку інтелектуальних здібностей у дітей 3-х-7-и років «Казкові лабіринти гри» В. Воскобовича. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології Інтенсивного розвитку інтелектуальних здібностей у дітей 3-х-7-и років. Використання ідей Т. Воскобовича як засобу формування логіко-математичної компетентності дошкільників. Програма «Казкові лабіринти гри» як засіб реалізації освітніх напрямів «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» та «Гра дитини» Базового компонента дошкільної освіти. (2 год. д/ф)
7.	Технологія використання схем-моделей для навчання дітей описовим розповідям Т. Ткаченко. Сутність, концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології Т. Ткаченко. Використання ідей Т. Ткаченко як засобу формування логіко-математичної та мовленнєвої компетентностей дошкільників. Технологія використання схем-моделей Т. Ткаченко як засіб наступності дошкільної та початкової освіти. (2 год. д/ф, 2 год. з/ф)
8.	Технологія SELF-ESTEEM Р. Ріознера. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології «SELF-ESTEEM». Технологія «SELF-ESTEEM» як засіб реалізації освітнього напрямку «Дитина в соціумі» Базового компонента дошкільної освіти. Використання ідей Р. Ріознера як засобу формування соціально-громадянської компетентності дошкільників. (2 год. д/ф)
9.	Технологія розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання. Л. Шульги. Концептуальні засади, особливості змісту педагогічної технології Л. Шульги. Використання ідей Л. Шульги як засобу формування мистецько-творчої компетентності дошкільників. Методика організації зображувальної діяльності як засобу реалізації освітнього напрямку «Дитина в світі мистецтва» Базового компонента дошкільної освіти. (2 год. д/ф)
10	Технології виховання і розвитку дошкільників К. Крутій. Концептуальні засади,

	особливості змісту Технології особистісного розвитку дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв. Використання ідей «Поліхудожнього розвитку дітей дошкільного віку» як засобу формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Технологія використання схем-моделей у лексично-граматичній роботі як засіб реалізації освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» Базового компонента дошкільної освіти. (4 год. д/ф, 2 год. з/ф)
11	Педагогічна технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка Концептуальні засади, особливості змісту технології фізичного виховання дітей «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка. Технологія фізичного виховання дітей «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка. як засіб реалізації освітнього напрямку «Особистість дитини» Базового компонента дошкільної освіти. Горизонтальний пластичний балет як засіб формування рухової компетентності дітей дошкільного віку. Поняття «велика тематична гра» (ВТГ), її характеристика. Методика проведення макрогри. Ситуаційна міні-гра. (2 год. д/ф, 2 год. з/ф)
12	Інтерактивні технології навчання у фаховій підготовці й професійній діяльності вихователя. Сутність та концептуальні засади інтерактивного навчання. Характеристика інтерактивних методів навчання. 1. Технології кооперативного навчання. 2. Технології колективно-групового навчання. 3. Технології ситуативного моделювання. 4. Технології опрацювання дискусійних питань. 5. Психолого-педагогічне проектування (П ³) діяльності дітей як нова освітня технологія. (2 год. д/ф.)

**Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання)
з дисципліни «Сучасні технології в дошкільній освіті»**

Таблиця 1.

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень здобувачів освіти
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Таблиця 2

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни для здобувачів освіти денної форми навчання

<i>Практичні заняття, самостійна робота</i>														<i>Модульний контроль</i>		<i>Форма семестрової атестації – залік</i>		
Максимальна кількість балів 70														Максимальна кількість балів – 30		Максимальна кількість балів 0		
ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	ПЗ, СР	МК	МК	0	
№1	№2	№3	№4	№5	№6	№7	№8	№9	№10	№11	№12	№13	№14	№1	№2			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	15			

Таблиця 3

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни для здобувачів освіти заочної форми навчання

<i>Практичні заняття</i>				<i>Самостійна робота</i>										<i>Модульний контроль</i>		<i>Форма семестрової атестації – залік</i>		
Максимальна кількість балів – 20				Максимальна кількість балів – 50										Максимальна кількість балів – 20		Максимальна кількість 10		
ПЗ	ПЗ	ПЗ	ПЗ	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	СР	МК	МК	
№1	№2	№3	№4	№1	№2	№3	№4	№5	№6	№7	№8	№9	№10	№1	№2	10		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	10			

Список рекомендованих джерел

Основні:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
2. Кошель В. М., Юрченко Н. В. Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності: посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та працівників закладів дошкільної освіти. Чернівці: ФОП Балакіна О. В., 2019. 146 с.
3. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навч. посіб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
4. Янкович О. І. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджеєвська. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.

Додаткові:

1. Єфіменко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 52 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Слово, 2013. 448 с.

3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с. (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).
4. Животенко Л. Інноваційні технології в роботі з дошкільниками: розвиток емоційного інтелекту дошкільників у позашкільному навчальному закладі. *Психолог дошкілля*. 2018. № 4. С. 4–8.
5. Загородня Л. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник / Загородня Л. П., Тітаренко С. А., Барсуковська Г. П., за заг. ред. Л. П. Загородньої. Суми : Університетська книга, 2015. 272 с.
6. Загородня Л. П., Тітаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу. 2-е вид. Суми, Університетська книга. 2018. 318 с.
7. Інноваційні педагогічні технології: посібник / За ред. О. І. Огієнка.. Київ, 2015, 314 с.
8. Крутий К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: Монографія: У 2-х ч. Концепції, проектування, технології створення. Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. С.115-128.
9. Луцан Н. І. «Людина і світ» в інноваційних педагогічних технологіях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Слово, 2012. 184 с.
10. Мезенцева О. Простір для дитячої свободи : у вальдорфських дитсадках діяльність дитини має вільний творчий характер. Це є конструктивною альтернативою більш авторитарним підходам до виховання. *Освіта України*. 2012. № 37. С. 11
11. Надворна О. Розвиток мовлення в системі Монтесорі. *Дошкільне виховання*. 2014. № 8. С. 16–19.
12. Науменко О., Найда А. Монтесорі-підхід до математики. *Дошкільне виховання*. 2014. № 8. С. 12-15.
13. Немірова О., Кіндзерська А. Уроки співжиття: соціалізація дітей у Монтесорі-групах. *Дошкільне виховання*. 2014. № 8. С. 20–22.
14. Прибильська Н., Проценко Н. Сенсорне виховання в педагогіці Монтесорі. *Дошкільне виховання*. 2014. № 8. С. 9–11.
15. Пряженцева Т. Монтесорі-заклад: досвід організації діяльності. *Дошкільне виховання*. 2014. № 8. С. 6–8.
16. Свириденко О. Навчання XXI століття: ІКТ-компетентність педагогів. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. № 1. С. 7–10.
17. Семенова Н., Гречук Л., Солодуха Ю. Використання педагогічних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку: теоретичний аспект. *Освітній простір України*. 2017. № 9. С. 181–187
18. Стеценко І. М. Обґрунтування необхідності переходу від STEM-освіти до STREAM-освіти в дошкільному віці. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2016. № 8. С. 31–34 с.
19. Фабрика О. В. Даруємо всім гарний настрій! Інтегроване заняття з використанням інноваційних технологій у старшій групі. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. № 9. С. 24–25.
20. Чепіль М., Дудник Н. Педагогіка Марії Монтесорі: навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2017. 272 с.
21. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академвидав, 2012. 224 с.

Internet-джерела

1. Брусенцева О.А. Впровадження інноваційних педагогічних технологій як складова розвитку вищої освіти в сучасних умовах. Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/4/10bruemt.pdf>
2. Крошка С. А. Сучасні педагогічні технології в навчально-виховному процесі сучасних закладів освіти України. Збірник матеріалів регіональної міжвузівської науково-практичної конференції: Артемівськ, 2010. С. 165 - 168. Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/847>
3. Нові педагогічні технології в освіті: рекомендац. покажч. Упоряд.: Н. А. Арустамова, В. Ю. Штуріна; бібліогр. ред. Л. С. Войнова. Херсон: вид-во ХДУ, 2013. Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/pdf>.
4. Нестеренко С. А. Поняття «Педагогічної технології» у парадигмі освітньої діяльності: 2021. Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2167/1/5.pdf>
5. Сисоева С.О. Педагогічні технології: коротка характеристика сутнісних ознак. Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/1815/1/S_Sysoeva_PPTP_2_6_GI.pdf.